

Práce s nadanými a mimořádně nadanými žáky a studenty II

Jedná se o vzdělávací program podle § 10 vyhlášky 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně Studium k prohlubování odborné kvalifikace, průběžné vzdělávání.

Obsah - podrobný přehled témat výuky a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Program je sestaven ze 6 modulů:

Modul 1 – Pedagogika a psychologie

Modul 2 – Hudební výchova

Modul 3 – Český jazyk

Modul 4 – Přírodní vědy

Modul 5 – Matematická gramotnost

Modul 6 – Cizí jazyky

První modul obsahuje pedagogicko psychologický základ problematiky nadaných a mimořádně nadaných žáků a studentů, je pro všechny účastníky povinný. Další moduly jsou volitelné, účastník si vybere vždy dva, dle svého odborného zaměření, celkem tedy 24 hodin výuky.

MODUL 1 – PEDAGOGIKA A PSYCHOLOGIE (povinný)

Psychologický koncept nadání (časová dotace 1 hod)

Úvodní blok, který seznámí účastníky se současným psychologickým pojetím pojmu nadání. Vydefinujeme nadání a mimořádné nadání, vztah mezi intelektovými a mimointelektovými faktory nadání a školního úspěchu.

Osobnost nadaného dítěte (časová dotace 2 hod)

Tento blok bude věnován psychologickým charakteristikám nadaných dětí a jejich dopadům do vzdělávacího procesu. Nahlédneme na problematiku kognitivních procesů, emočního prožívání a zejména motivace při vzdělávání nadaných dětí.

Děti dvojitě výjimečné (časová dotace 2 hod)

V této části představíme problematiku dětí, děti jejichž vzdělávací specifika jsou dána souběhem nadání a další speciální potřeby. Podrobně zmíníme zejména skupinu nadaných dětí se specifickými poruchami učení, s ADHD nebo Asperegerovým syndromem.

Pedagogický přístup k nadaným dětem (časová dotace 2 hod)

Blok bude věnován přímé práci učitele s nadaným dítětem. Pojmenujeme možnosti organizace práce ve třídě s nadanými dětmi (principy individuace a diferenciac), vhodné modifikace metody a obsahu učiva – obohacování i akceleraci.

Legislativní ukotvení nadání jako vzdělávací potřeby (časová dotace 1 hod)

V krátkém bloku zmíníme pojetí nadání jako vzdělávací potřeby a představíme nástroje, které legislativa nabízí k podpoře nadaných dětí, např. různé varianty IVP. Dále budou zmíněny organizace a další odborníci, u kterých je možno hledat inspiraci a podporu při práci s nadaným dítětem.

MODUL 2 – HUDEBNÍ VÝCHOVA (výběrový)

Struktura hodiny HV (časová dotace 1 hod)

Složky hudební výchovy, hudební řemeslo, nové učivo, opakování.

Hlasová výchova (časová dotace 1,5 hod)

Složka tvoření tónu, složka dechová, složka výslovnosti; hlasová cvičení a jejich transpozice.

Rytmická výchova (časová dotace 1,5 hod)

Noty dlouhé x krátké, rytmy dvoudobé, rytmy trojdobé, jiné typy taktu, pomůcky pro rytmičtou výchovu, aplikace rytmičtých dovedností, rytmičtý diktát.

Intonační výchova (časová dotace 1,5 hod)

Intonační metody tonální a intervalové, zpěv podle not, intonační diktát, pomůcky pro intonační výchovu.

Nácvik písně (časová dotace 1 hod)

Metody imitační, metoda intonační, písňové tabule, písňový repertoár.

Improvizace (časová dotace 1,5 hod)

Hra na ozvěnu, hra na otázku a odpověď, podoba rytmičká, podoba melodická, improvizace jednodílné hudební formy, improvizace dvoudílné hudební formy, improvizace malého rouda, prostředky improvizace.

Výklad problému a následné praktické hudební činnosti. Komparace výuky nadaných dětí a dětí mimořádně nadaných. Odpovědi na otázky: CO učit v HV a JAK to učit? Vzdělávací cíl je zaměřen na práci s nadanými dětmi.

MODUL 3 – ČESKÝ JAZYK (výběrový)

Nadání (jazykové). Mimořádné nadání (jazykové). (Jazyková) Intelligence (1,5 hod)

Nadaný žák ve výuce českého jazyka a literatury (legislativa, podpůrná opatření ve škole). **Osobnost učitele** (1,5 hod)

Metody a formy práce s nadaným žákem ve výuce českého jazyka a literatury (2 hod).

Příklady dobré praxe; konkrétní výukové materiály vhodné pro práci s nadaným žákem ve vyučovacím předmětu český jazyk a literatura (3 hod).

Uchazeč získá vhled do problematiky jazykového nadání, mimořádného nadání a inteligence. Rámcově se seznámí s limitami a možnostmi aktuální praxe českých škol (legislativa, podpůrná opatření). Získá přehled o základních metodách a formách práce s nadaným žákem ve vyučovacím předmětu český jazyk na konkrétním stupni základní/střední školy. Vyzkouší si ověřené aktivity, výukové materiály a získá tak praktické náměty pro práci s nadaným žákem ve vyučovacím předmětu český jazyk a literatura na daném stupni ZŠ či SŠ.

MODUL 4 – PŘÍRODNÍ VĚDY (výběrový)

Problematika řešení náročnějších úloh v přírodních vědách (časová dotace 2 hod)

V této disciplíně si studenti prohloubí základní poznatky získané při studiu učitelství. Náplň je koncipována tak, aby reflektovala specifika práce s nadanými a mimořádně nadanými žáky v přírodních vědách. Především se jedná o prohloubení znalostí, které jsou při běžné výuce opomíjeny z důvodů časových či z důvodu jejich náročnosti (využití grafů, práce s jednotkami, rozměrové analýzy apod.). Student si osvojí komplexní strategii řešení náročné úlohy včetně důkladné analýzy významných pojmů. Je schopen řešit úlohy jak kvalitativně, pouhou úvahou, tak i kvantitativně.

Experiment při výuce talentovaných žáků (časová dotace 2 hod)

Hlavní náplní disciplíny je role experimentování při výuce žáků nadaných v oblasti přírodních věd. Student si osvojí fáze přípravy a řešení experimentálních úloh na úrovni předmětových olympiád jak teoreticky, tak při vlastním experimentování na standardních experimentálních úlohách. Důraz bude kladen na části vhodné pro mimořádně nadané žáky, jako je např. důkladný rozbor podmínek, technická příprava experimentu, mezioborová provázanost, analýza vzniku chyb atp.

Motivační experiment při přípravě žáků nadaných v přírodovědné oblasti (časová dotace 2 hod)

Náplní disciplíny bude především role motivačního experimentu při podchycení zájmu mimořádně nadaných žáků o daný obor. Student si osvojí základy přípravy a správného provedení motivačních experimentů, včetně jejich rozboru. Je schopen sám připravit, zrealizovat a vyhodnotit problémový experiment s ohledem na věk a znalosti žáka nadaného v oblasti přírodních věd.

Nonverbální úlohy (časová dotace 2 hod)

Student se v rámci disciplíny seznámí s nonverbálními úlohami, jejich přípravou a vyhodnocováním. Jedná se o úlohy, které jsou zadány neverbální cestou, např. obrázkem, grafem, videosekvencí apod. Námět takovýchto úloh musí vyvolávat pozitivní vztah, rozvíjet divergentní složky myšlení. Úlohy musí být postavené tak, aby něčím zaujaly, např. časovou nebo lokální aktualizací, případně i tím, že se jedná o skrytý problém. Žáci pak podle své zkušenosti mohou vymyslet i více řešení k danému zadání a rozvíjet si tak mimo jiné i svou kreativitu.

MODUL 5 - MATEMATICKÁ GRAMOTNOST - INOVATIVNÍ FORMY VÝUKY PRO ŽÁKY A STUDENTY NADANÉ A MIMOŘÁDNĚ NADANÉ (výběrový)

Rozpoznání nadaných a mimořádně nadaných žáků a studentů na základních i středních školách je bezesporu významná součást zdravého a perspektivního vývoje každé společnosti. Uvedený fakt potvrzuje také přístup k matematickému vzdělávání ve všech ekonomicky rychle se rozvíjejících zemích světa. Řešení nestandardních úloh a problémů jednou z účinných aktivizujících metod vyučování nejenom matematiky, ale i ostatních přírodních věd. Učitel vytváří znalosti cestou řešení problému a systémem kladených otázek. Výuka nabízeného vzdělávacího programu probíhá formou řešení úloh a je zaměřena na zvládnutí následujících témat:

Problematiky tvorby testů (2 hod.)

IQ testy. Výhody a úskalí při používání testů. Hlavní zásady při tvorbě otevřených problémů. Principy a proces tvorby uzavřených problémů. Testy s kombinací uzavřených a otevřených problémů.

Logické hry (3 hod.)

Logické hry typu NIM, principy zobecňování jednoduchých verzí, změny pravidel hry a obecné řešení. Výsledky prezentované jednotlivými týmy budou diskutovány. Výstupem je hlubší porozumění tématu, hledání souvislostí a kladení nových otázek.

Řetězce gradovaných úloh v matematice (3 hod.)

Smyslem řetězců gradovaných úloh je pozvolna uvést žáky do konkrétní problematiky zahrnující obvykle nadstandardní oblasti školské matematiky. Účastníci si osvojí tvorbu gradovaných úloh na konkrétních příkladech

MODUL 6 - PRÁCE S NADANÝMI ŽÁKY VE VÝUCE CIZÍCH JAZYKŮ NA ZŠ A SŠ (výběrový)

Témata:

- Jazykově nadaný žák – teoretický úvod do problematiky.
- Návrh konkrétních aktivit pro práci s nadanými žáky nejdříve napříč výukou cizích jazyků, následně specifika práce s nadanými žáky ve výuce anglického a německého jazyka.

Zaměření především na tyto oblasti:

- Efektivní strategie učení.
- Využití indukční metody ve výuce gramatiky.
- Tvořivost v cizojazyčné výuce (techniky dramatické výchovy, tvůrčí psaní).
- Využití literatury a dalších autentických zdrojů k rozvoji čtenářských dovedností a k rozvoji poslechu.
- Metoda CLIL (Content and Language Integrated Learning).
- Plurilingvismus ve výuce cizích jazyků – pozitivní transfer, vztahy mezi jazyky, plurilingvní repertoár.
- Rozvoj řečových dovedností mimo školu (příprava na mezinárodní jazykové zkoušky, využití internetu).

V rámci předloženého kurzu se učitelé seznámí s problematikou jazykově nadaných žáků ve výuce cizích jazyků. Dozví se, jak lze jazykově nadané žáky ve výuce rozpoznat a jak lze jejich nadání rozvíjet v rámci běžné výuky co nejefektivněji. Úvodní kurz bude společný pro učitele anglického i německého jazyka. Obecně platné zásady pro práci s nadanými žáky budou následně specifikovány pro výuku angličtiny a němčiny zvlášť.